

Titel: Poster () Paper ()	Makt i lagidrott
Författare, hemvist, e-post, tel-nr	Pär Rylander, Institutionen för Kost och Idrott, Göteborgs universitet Par.Rylander@ped.gu.se 031-7862055
Abstract: (använd Times New Roman 11 pt inom detta utrymme)	<p>Introduktion</p> <p>Makt är centralt i allt ledarskapsutövande (Yukl, 2006). Att ha makt innebär förmågan att kunna påverka andra individer. Trots maktens väsentliga betydelse för ledarskap och ledarskapsutövande är området tämligen negligerat inom idrotts- och tränarlitteraturen (Galipeau & Trudel, 2006). För att beskriva och studera makt och påverkan i ledarskapsammanhang är French och Ravens (1959, 1961) taxonomi den mest spridda och accepterade (Podsakoff & Schriesheim, 1985). Enligt denna indelning har social makt sitt ursprung i sex olika källor, belöning, bestraffning, legitimitet, expertis, referens samt informationsmakt. Raven (Raven, 1992, 1993; Raven m.fl., 1998) har på senare tid vidareutvecklat taxonomi till att innefatta elva källor, där skillnad görs för olika aspekter av legitim makt (position, återgåldning, beroende, rättvisa), samt genom att differentiera belönings- och bestraffningsmakt till personliga (icke materiella) eller opersonliga (materiella) aspekter. Några författare (ex. Koslowsky and Schwarzwald, 1993; Krause & Kearny, 2006) argumenterar dock – baserat på studier kring förekomsten och effekterna av källorna i olika sammanhang – för att de olika källornas relevans och tillgänglighet varierar mellan olika situationer och kontexter.</p> <p>Syfte & teoretisk ram</p> <p>Studien, vilken var en del i ett större projekt kring makt och inflytande i lagidrotter (MIL-projektet), avsåg att undersöka vilka källor till makt som var förekommande i relationen mellan tränare och spelare inom lagidrotter. För att svara på detta tog undersökningen sin utgångspunkt i Ravens (1992) utökade taxonomi och i att validera denna inom en lagidrottskontext.</p> <p>Metod</p> <p>Data samlades in via gruppintervjuer. Grupperna bestod av tre-fem spelare vilka representerade sju lag. Ett avsiktligt urval användes för att täcka in variablerna, kön, ålder (ungdom/vuxen), idrottslig nivå (elit/icke elit) och idrott (fotboll, handboll, ishockey, volleyboll). Allt som allt deltog 24 spelare (11st kvinnliga) Varje intervju varade mellan 22 -38 minuter. I analysen av data användes både ett deduktiv och ett induktivt angreppssätt. En riktad, eller kategoridrivna, innehållsanalys användes där data klassificerades utifrån Ravens (1992) utökade taxonomi. I ett andra steg gjordes en konventionell, eller datadrivna, innehållsanalys, där de meningsbärande enheter som klassificerats till en specifik källa kodades till underkategorier.</p> <p>Resultat</p> <p>Den deduktiva analysen gav stöd för närvaron av tio av de elva källorna i Ravens utökade taxonomi i relationen mellan tränare och spelare i lagidrotter. Den källa som inte var representerad i data var Legitim rättvisa. Vidare fanns att källan Legitim beroende var kopplad till övriga spelare i laget, snarare än till tränaren. Ett antal underkategorier till de olika källorna identifierades. Legitim position – <i>Rättighet, rationell</i> och <i>ålder</i>. Expertis – <i>Kunnig, erfarenhet, personlig utveckling, team-management</i> samt <i>perspektiv</i>. Referens – <i>Identifikation, karismatiska egenskaper</i> och <i>karismatiska beteenden</i>. Information – <i>Förklara</i> och <i>övertyga</i>. Personlig belöning – <i>God relation</i> och <i>beröm</i>. Opersonlig belöning – <i>klimat, morötter</i> samt <i>speltid</i>. Personlig bestraffning – <i>tränarens ogillande, spelarnas ogillande</i> och <i>undanhållande av personliga belöningar</i>. Opersonlig bestraffning – <i>speltid, piskor, kollektiv</i> samt <i>fysisk</i>. Ett fåtal meningsbärande enheter identifierades även vilka inte kunde klassificeras till någon av källorna.</p> <p>Diskussion</p> <p>Denna studie var en första del i ett större projekt, där nästa steg är utformandet av ett instrument (enkät) för att mäta tränares källor till makt. Baserat på denna studie kan konstateras att källorna i många fall, vilket även rapporterats i andra undersökningar, överlappar varandra. Till exempel tycks det finnas en stor överlappning mellan expertis och referens makt. Tränare som själva har varit framgångsrika spelare kan ses både som förebilder (referensmakt) och som kunniga (expertis), något som kan vara svårt att, särskilt empiriskt, särskilja. Vidare menar vissa författare (ex. Yukl, 2006) att karisma bör betraktas som en egen maktkälla, snarare än som tillhörande referensmakt. Då denna undersökning inte gett svar på denna fråga, är förhoppningen att kommande studier med den framtagna enkäten kan svara på detta.</p>